

Søkers Adresse: Nord-Troms Museum
 Bjørkelysvingen 13
 9152 Sørkjosen

Telefon: 777 65868
Telefaks: 777 64136
E-post: goril@ntrm.no
Internettadresse: http://ntrm.no/
Organisasjonsnummer: 974 494 108

Prosjektansvarlig og kontaktperson:

1. konservator Gørill Nilsen

Samarbeidspartnere:

- Nord-Troms Museum
- Grunnskolene i de seks Nord-Troms kommunene Lyngen, Storfjord, Gáivuotna/Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy og Kvænavgen
- Stiftelsen *Lassegammi* som ivaretar boet etter Nils-Aslak Valkepää
- Profesjonell skuespiller, bildende kunstner og joiker
- Nordreisa, Lyngen og Nord-Troms historielag
- Visuell antropolog Kristin Nicolaysen
- Media VKI og VKII elever ved Nordreisa videregående skole

Tittel:

Veiviseren viser vei

Målgruppe:

Den primære målgruppen er de 2259¹ grunnskoleelevne i Nord-Troms. Delprosjekt 7 er primært rettet mot lærere i grunnskolen. Samarbeid med lokalhistorielagene gjør også disse indirekte til en målgruppe. På sikt vil både barnehager og videregående skoler bli med på undervisningsoppleggene.

Prosjektsammendrag (100 ord):

I over hundre år har den etnisk sammensatte Nord-Troms regionen vært utsatt for et sterkt fornukspress. Til tross for en kulturell blomstring i Nord-Norge generelt og innen samiske og kvenske miljøer de siste tiårene, skytes fortsatt samiske skilt i fillebiter langs E6.

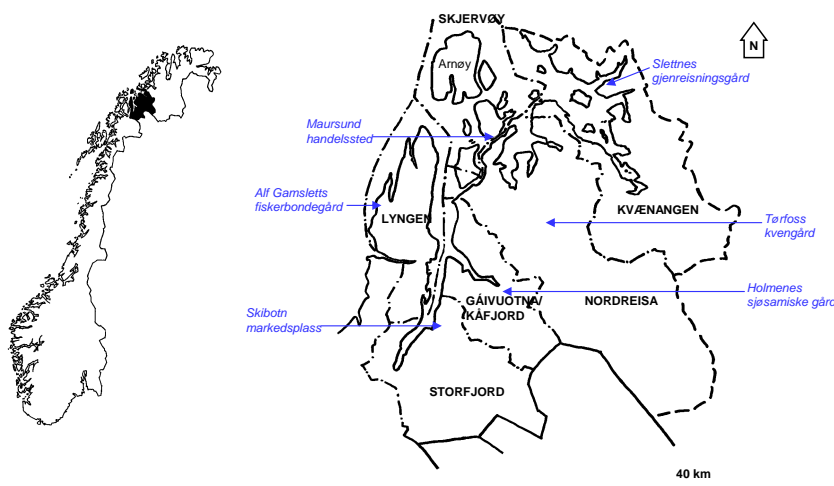
Prosjektet har som målsetting å øke elevenes kulturelle kompetanse, både sin egen og øke kunnskapen om "naboens". Gjennom syv delprosjekt blir den mangfoldige for- og samtiden belyst. Prosjektet har også som siktemål å få frem at mye av forståelsen av fortiden skapes i samtiden og at dette farger vår selvforståelse.

Prosjektene faller inn under *Den kulturelle skolesekkens* satsningsområde *Kulturarv og kulturminner*. Delprosjekt 3 og 5 tar i bruk ny teknologi, og kan således forstås som relevant for *Den kulturelle skolesekkens* vektlegging av at: "Prosjektene skal ved hjelp av interaktive metoder bidra til å øke interesse for og gi innsikt i naturvitenskap og teknologi." (http://www.denkulturelleskolesekken.no/info/prosjektmidler_03.html).

Nord-Troms Museum er den eneste profesjonelle aktøren innenfor en bredt definert kultursektor i regionen. Gjennom samarbeid med stiftelsen *Lassegammi* og profesjonelle kunstnere blir prosjektet også et tiltak som sorterer under satsningsområdet *Scenekunst, musikk og visuell kunst*.

NORD-TROMS

¹ Tallene bygger på *Grunnskolens Informasjonssystem på Internett*: <http://www.wis.no/gsi/>

Nord-Troms regionen består av de seks kommunene Lyngen, Storfjord, Gáivuotna/Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy og Kvænangen. Nord-Troms er hele 9363km², med andre ord like stor som Rogaland fylke. Innbyggertallet er likevel ikke høyere enn ca. 16 500. Både det etniske og fysiske landskapet er imidlertid svært komplekst.

Nord-Troms består av øyer og fjordmunninger mot storhavet, langstrakte fjorder omkranset av alper, brede innlandsdaler og vidder. Samer, nordmenn og kvener har, og lever fortsatt, side om side. Det etniske mangfoldet i regionen har de senere år økt ved at innvandrere og asylanter fra en rekke land har slått seg ned i Nord-Troms.

SAMARBEID NORD-TROMS MUSEUM OG SKOLEVERKET I FORPROSJEKTFASEN

Nord-Troms Museum har med utgangspunkt i våre ressurser og infrastruktur utviklet sju delprosjekt. Et utkast til søknad ble sendt ut til samtlige barnehager, grunn- og videregående skoler, oppvekstledere i kommunene og arbeidsgruppen for *Den flerkulturelle skolesekken* for innspill. I den forbindelse ble det utarbeidet en enquête (for resultatene av denne: se vedlegg). Responsen på prosjektene har vært meget god.

Nord-Troms Museum har også vært i telefonisk kontakt med skolene i regionen. Den positive vurderingen av prosjektene i enquêten ble bekreftet under samtalen.

Den 5. september arrangerte Nord-Troms Museum et møte om prosjektsøknaden. Invitasjonen ble sendt ut til samtlige barnehager, grunn- og videregående skoler samt oppvekstledere i kommunene og arbeidsgruppen for *Den flerkulturelle skolesekken*. Oppmøtet var imidlertid ikke det beste. Dette fordi møtet kolliderte med den nasjonale konferansen som *Den kulturelle skolesekken* i Tromsø. Oppstartfasen for skolene er svært hektisk og med søknadsfrist 15. september er det vanskelig å få stor deltakelse på konferanser.

Møtet ble imidlertid svært vellykket. Både oppvekstledere, rektorer og lærere fra hele regionen var representert. Etter innspill fra disse ble delprosjektene omarbeidet til denne endelige søknaden.

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Den kulturelle skolesekken påpeker at prosjektene ”kan sees i sammenheng med 100-årsjubileet for Norges selvstendighet i 2005.”. Det er ikke tvil om at dette er en begivenhet som vekker et visst vemod i Nord-Troms.

I over hundre år har den samiske og kvenske befolkningen i Nord-Troms vært utsatt for et sterkt fornorskingspress. I perioden før og etter unionsoppløsningen med Sverige var dette svært tydelig. Norge måtte fremstå som én nasjon, bestående av ett folk. For å skape dette bildet, ble blant annet en rekke nasjonale oversiktsverk skrevet. I disse ble samer og kvener enten helt utelatt eller beskrevet i svært nedsettende termer (se Nilsen 2003).

Et eksempel på dette er Amund T. Hellands *Norges land og folk*. Det 39 binds store verket ble gitt ut i årene mellom 1885 til 1921. Helland (1899:483, 487) fremholder her at samene ga et overmåte usympatisk inntrykk og hadde et uskjønt, fremmedartet utseende. Kvenene var litt bedre stilt. De var smekre og med usedvanlig vakre føtter som dog aldri hadde stiftet bekjentskap med moderne skotøy. Kvenene hadde god kroppsbygning, var elastiske og muskuløse. Kvenene var likevel ikke på høyde med nordmennene siden de manglet kraftige og mandige trekk. Det mandige var det som utpreget nordmennene og stemplet dem som den herskende rasen.

I dag er det kanskje lett å tro at dette er holdninger som har dødd ut. Dessverre er ikke dette tilfellet (se Nilsen 2003: 80-89). I de tre tradisjonelle bygdebøkene, fra henholdsvis Lyngen (Larssen 1976, 1980), Skjervøy (Fugelsøy 1970, 1974) og Nordreisa (Hansen 1957), gjentas det samme budskapet og Helland siteres flittig. Den siste boken kom ut så sent som i 1980!

Som om ikke dette skulle være nok, ble hele regionen utsatt for den brente jords taktikk under den tyske tilbaketrekkingen i 1944. På den måten ble store deler av den materielle kulturen, med etnisk særpreg, utslettet. Homogeniseringen av bygningsmassen under gjenreisningen ble på mange måter et siste ledd i den harde fornorskingspolitikken overfor samer og kvener (se Bjørklund 1985).

Til tross for alt det negative, har man de siste tiårene sett at holdninger er i ferd med å endre seg. Den nordnorske kulturelle mobiliseringen på 1970-tallet og kampen mot Alta-Guovdageaidnu/Kautokeino-utbyggingen ga næring til en prosess som har ført til en kulturell blomstring. Et konkret resultat av denne utviklingen er den internasjonale urfolksfestivalen *Riddu Riddu* (se <http://www.riddu.com/riddu/norsk/hoved/hoved.htm>) som hvert år avvikles i Manddalen i Gáivuotna/Kåfjord. Det er likevel fortsatt en lang vei å gå.

Gáivuotna/Kåfjord er nemlig ikke bare kjent for *Riddu Riddu*. Gáivuotna/Kåfjord er også kjent for den harde kampen som har utspilt seg i relasjon til innføringen av samisk språklov. Loven innebærer at samisk og norsk er sidestilt i kommunen, men blir motarbeidet av en gruppe av de som ikke tilskriver seg en samisk etnisitet. Utslag av denne motstanden har vært kraftig. Ved kommunegrensen er skilt satt opp med kommunenavnet både på samisk og norsk. Kort tid etter at skiltene har kommet opp, har de blitt tilgriset av maling og beskutt. Dette har skjedd gjentatte ganger og kan sees på som et svært så håndfast virkemiddel for å fjerne synlige samiske tegn fra de fysiske omgivelsene.

På mange områder er folk i dag langt tryggere i sin etniske identitet og kan stolt fremholde at de er sjøsamere eller kvener. Det er likevel ikke tvil om at en styrking av barn og unges kulturelle identitet er viktig og i en kritisk fase. For å følge opp dette ønsker Nord-Troms Museum i samarbeid med grunnskolene i regionen å utvikle følgende syv delprosjekt:

DELPROSJEKT 1:SLIK OLDEMOR OG –FAR LEVDE

Dette delprosjektet er rettet inn mot 1.-7. klassetrinn.

Nord-Troms Museum har et hovedanlegg i hver av de seks kommunene: Slettnes gjensreisningsgård i Kvænangen, Tørfoss kvengård i Nordreisa, Maursund handelssted i Skjervøy, Holmenes sjøsamiske gård i Gáivuotna/Kåfjord, Skibotn markedsplass i Storfjord og Alf Gamsletts fiskerbondegård i Lyngen (se <http://ntrm.no/>). Anleggene er i god forfatning og med autentisk interiør. Alle anleggene har i tillegg rikelig med utearealer.

Nord-Troms Museum har i flere år tilbudt barnehager og grunnskoler å besøke våre anlegg. Her har barnene og elevene fått deltatt i **tradisjonelle, hverdagslige aktiviteter** som måtte til for å berge føda, eksempelvis å kjerne smør eller bake brød i vedfyrt natursteinsovn.

Nord-Troms Museum ønsker å videreutvikle dette konseptet og ta utearealene mer i bruk. Museet tenker seg et opplegg der elevene introduseres til **tradisjonelle leker og sanger** som deres besteforeldre og oldeforeldre lærte.

Sagnet om *Veiviseren* vil skape en samlende ramme om prosjektene. Sagnet forteller om den lokalkjente veiviseren som lurer tsjuder, et østlig røverforlk, til å ta feil vei og fører dem i døden (se for eksempel Qvigstad & Pollan 1997). Sagnene lever den dag i dag i Nord-Troms. Nord-Troms Museum ønsker i samarbeid med en profesjonell skuespiller å utvikle en **teaterforestilling** bygd på sagnet, preget av interaktivitet og lek. Nord-Troms mangler profesjonelle scenekunstutøvere, og for mange av elevene vil dette bli det første møtet med profesjonelt teater.

Som et ledd i å integrere både voksne og barn med innvandrere- og ayslantbakgrunn vil Nord-Troms Museum i samarbeid med disse utvikle en **internasjonal dag** etter samme mal. Under dette arrangementet vil det bli laget tradisjonell mat fra hjemland og elevene vil få lære leker som er vanlige der.

Delprosjekt 1 faller inn under *Den kulturelle skolesekkens* satsningsområde *Kulturarv og kulturminner* samt *Scenekunst, musikk og visuell kunst*.

DELPROSJEKT 2:FILMBIBLIOTEK/FESTIVAL

Dette delprosjektet rettes primært inn mot 8.-10. klassetrinn.

Gjennom filmvisning og diskusjoner er siktemålet med dette delprosjektet å bevisstgjøre elevene om at eget selvbilde og andres forestillinger om oss delvis skapes gjennom media, og at dette hele tiden bildet er i forandring.

Massemedia skaper ofte et bilde av at det er nye funn alene som kaster om på tidligere forestillinger. Hvem har ikke lest avisoverskrifter som: "Funn av 9 000 år gammel boplass. Nå må Norgeshistorien skrives om!". Det er imidlertid langt fra alltid at det er nye funn som gjør at gamle forestillinger må forlates. Samfunnsstrømninger, teorier og politisk klima er i like stor grad med på å omskape forhistorien som det nye og oppsiktsvekkende funn gjør. Nord-Troms Museum ønsker å synliggjøre dette gjennom å utvikle en filmfestival. Her kan for eksempel *Lajla* og *Ofelas/Veiviseren* bli vist. Disse to filmene vil stå som en klar kontrast mot hverandre. *Lajla* gir et eksotiserende bilde av samene, mens *Ofelas/Veiviseren* gir et mer autentisk bilde av samisk forhistorie. Alta Museum har allerede utviklet planer for å vise disse to filmene. Nord-Troms Museum ønsker å videreutvikle dette konseptet og lære av de erfaringene Alta Museum har gjort.

Andre filmatiske fremstillinger av samer har til dels vært svært nedsettende. Eksempler på dette finner en i *Honningsvågrevyens* video samt Herodes Fals karakter *Ante Valente*. I tillegg ble det mye debatt da den nordnorske filmen *Svidd neger* hadde premiere tidligere i år. Det er viktig at slike stereotypier blir diskutert i skoleverket. Å forstå fremstillingenes ironi og harselas krever imidlertid modenhet, og filmvisning med diskusjonsopplegg er derfor rettet inn mot 8.-10. klassetrinn.

Nord-Troms Museum ønsker å bygge opp en samling filmer som er relevant for regionen og som kan lånes ut til skolene. Ikke minst er det en rekke dokumentarfilmer som må bli lettere tilgjengelig for skoleverket. Et slikt filmbibliotek vil rette seg inn mot hele grunnskolen.

Delprosjekt 2 faller inn under *Den kulturelle skolesekkens* satsningsområde *Kulturarv og kulturminner* samt *Scenekunst, musikk og visuell kunst*.

DELPROSJEKT 3: FILMVERKSTED

Dette delprosjektet er rettet inn mot 8.-10. klassetrinn.

18 elever i 8.-10. klasse vil bli invitert til et ukeslangt filmverksted etter forutgående søknadsrunde. Disse vil i løpet av ei intens uke få ei ”regissørutdanning”. Elevene skal lage en film. Denne kan for eksempel handle om hvordan de oppfatter det å være nord-tromsinging i dag. Det kan også lages dramatiseringer av livet i gamle dager med museets kommunevise hovedanlegg som svært så realistisk scene. Klassen kan være med på manusviklingssiden eller som skuespillere. Et utvalg av elevene fra de ulike kommunene, samt en egen kvote for elever med ikke-vestlig bakgrunn, vil sikre en stor bredde i det filmmaterialet som produseres.

Etter endt leir vil hver av deltakerne presentere sin film for egen skole i samarbeid med en elev fra en annen kommune. Deretter besøkes den andre kommunen. På denne måten er det elevene selv, med eget formspråk som får utforme hvordan de ser på seg selv og sin egen identitet. Delprosjektet vil dermed også nå ut til mange flere enn de 18 som får delta på selve verkstedet.

Film er et prioritert område for flere skoler på mellomtrinnet i barneskolen. Et mer begrenset opplegg over samme mal kan også utvikles og rettes mot 5.-7. klasse.

Filmverkstedet vil bli ledet av visuell antropolog Kristin Nicolaysen. Nicolaysen er utdannet ved det internasjonalt anerkjente visuelle antropologistudiet ved Universitetet i Tromsø. Som medhjelpere kan det være aktuelt å bruke medie VKI og VKII elever fra Nordreisa videregående skole.

Tiltaket bygger på en modell som med stort hell har vært prøvd ut i forbindelse med rekrutteringstiltak til fiskerinæringen (se <http://fku.no/fku2000/jenteleir/index2.html>, <http://www.kunnskapig.no/Jenteleir2001/jentel2001.htm>).

Antallet deltakere må begrenses ut fra kapasitetshensyn. De som velges ut til å delta på verkstedet, vil imidlertid få opplæring i bruk av digitalt kamera og redigering ved hjelp av data. Tiltaket vil på den måten kunne sees på som et prosjekt som tar i bruk: ”interaktive metoder [...] for og gi innsikt i naturvitenskap og teknologi.” (http://www.denkulturelleskolesekken.no/info/prosjektmidler_03.html).

Delprosjektet ligger også inn under satsningsområdene *Scenekunst, musikk og visuell kunst* og *Kulturarv og kulturminner*.

DELPROSJEKT 4: BEAIVI, ÁHCÁZAN – EANNI, EANNÁZAN / SOLEN, MIN FAR – JORDA, MIN MOR

Dette delprosjektet er rettet inn mot 5.-10. klassetrinn.

Nils-Aslak Valkepäa (1943-2001) var og er uten tvil Nord-Troms regionens mest fremtredende kunstner. Multitalentet Valkepäa hadde for øvrig en rolle i filmen *Ofelas/Veiviseren*, en film han også skrev musikk til. Valkepäa er imidlertid langt bedre kjent for sin billedkunst, musikk og poesi. Diktsamlingen *Beaivi, áhcázan/Solen, min far* fikk han Nordisk Råds litteraturpris for i 1991.

Frem til sin død i 2001 bodde Valkepäa i Skibotn. Etter hans død er boet tatt over av stiftelsen *Lásságámmi*. I den forbindelse har Nord-Troms Museum fått ansvar for å gå gjennom Valkepäas eiendeler og katalogisere disse. Gjennom dette samarbeidet har museet fått en unik mulighet til å dele Valkepäas kunst med skoleelever i regionen.

Valkepääs bolig er foreløpig ikke åpnet for offentligheten, og det er heller ikke sikkert om den vil bli det. Antall besøkende i boligen må derfor begrenses. Tiltaket er derfor rettet inn mot 5.-10. klassetrinn.

Det har allerede blitt utviklet et undervisningsopplegg av Eva Jørgensen tilknyttet Valkepää. Nord-Troms Museum kan bruke deler av dette, men ønsker samtidig en videreutvikling knyttet til besøk i boligen. Museet ønsker også en klar profil mot Valkepääs litteratur. I den forbindelse vil det kunne være aktuelt å samarbeide med *Den flerkulturelle skolesekkens* biblioteksatsning. Nord-Troms Museum tar i forbindelse med formidling av Valkepääs univers også sikte på å samarbeide med kunstnere og andre som kjente Valkepää godt. Troms fylkeskommune har også ansatt en egen joiker som kan bli dratt med i dette arbeidet.

Delprosjektet faller inn under *Den kulturelle skolesekkens* satsningsområde *Scenekunst, musikk og visuell kunst*.

DELPROSJEKT 5: UT OG FORSK!

Dette delprosjektet er rettet inn mot 9.-10. klassetrinn.

Nord-Troms regionen er i en spesiell posisjon. Den materielle kulturen som er eldre enn andre verdenskrig er så å si utslettet. Skriftlige kilder fra før 1900-tallet er i stor grad nedtegnet av folk utenfra, noe som ofte har gitt seg utslag i negative eller ekstotiserende beskrivelser av forholdene her nord.

Men noe er det å gripe fatt i, nemlig alle kulturminnene. På dokumentasjonssiden er det imidlertid fortsatt mye upløyd mark. Dette gjelder først og fremst *de faste kulturminnene*. Store deler av Norge ble i løpet av 1960-1980-tallet registrert med henblikk på arkeologiske strukturer i forbindelse med utvikling av Økonomisk Kartverk. Innlandsdalene i Nord-Troms ble imidlertid kun sporadisk gjennomført. Siden 1980-tallet har også kunnskapen om kulturminner økt. Dette betyr at en rekke kulturminner rett og slett ikke var kjent under disse gjennomgangene, og følgelig ikke tatt med (se Krogh 1999).

Gjennom *Ut og forsk!* blir det foretatt et utvalg av områder i hver av kommunene. Disse parsellene vil bli registrert gjennom et samarbeid mellom elever, Nord-Troms Museum og historielag i regionen. Før elevene slipper ut i terrenget vil de få undervisning i bruk av kart, kompass og GPS (Global Positioning System). Bruken av GPS er svært viktig for å sikre best mulig kartfesting av kulturminnene. Elevene vil også bli lært opp i hvordan kulturminner ser ut, hva de har vært brukt til og hvordan de spores opp.

Etter at registreringene er gjort vil resultatene bli bearbeidet og kvalitetssikret i samarbeid med Nord-Troms Museum. Resultatene vil bli presentert på internett med kartfestinger. Elevene må også lage en presentasjon av kulturminnene som de vil ta i bruk ved besøk av ungdommer fra nabokommunene.

På denne måten vil elevene få et bredt innsyn i det mangeartede kulturminnelandskapet. I Nordreisa er for eksempel sjansen stor for å finne tjæremiler som vitner om kvenenes ressursutnyttning, i Gáivuotna/Kåfjord er det overveidende sannsynlig at det vil bli registrert gammetufter og i Skjervøy finnes en rekke spor etter norrøn bosetting.

Også andre typer kulturminner bør bli dokumentert og forsket på. Dette gjelder for eksempel *stedsnavn*. Regionen er rik på både samiske og kvenske stedsnavn. Noen av disse er i ferd med å gå i glemmeboka. Ikke minst er det mange navn som de fleste ikke forstår betydningen av. Også kystlandskapet blir ofte oversett. Mange kjenner nok til betydningen av begrep som dyp, grunne, bakke, egg, banke og skjær. Andre begreper er nok for mindre sjøvante mer ukjente, slik som flu, rås, fall, tarra, fles, drunk, skag og snag. Alt dette er benevnelser på formasjoner under vann med forskjellig navn etter for eksempel hvordan havet bryter over, om det ligger langt under havflaten eller blir blottlagt på fjære sjø. Navn på steder og terrengetrekk er en type kulturminner som også kan omfattes av prosjektet.

Nyere tids kulturminner kan også bli et satsningsområde. I regionen ble torv mye utnyttet tidligere, både som brensel og bygningsmateriale. Rundt om i terrenget finner en markerte spor etter torvtak og stakker. Dette er spor etter en type ressursutnyttelse som har vært nesten totalt oversett innen forskningen i Nord-Troms. Fortsatt lever det mange som har jobbet i torvmyra. Et *Ut og forsk!* prosjekt kan bestå av registreringer av torvtak kombinert med intervjuundersøkelser. På liknende måte kan en også gå frem for å få mer kunnskap om de mange gruvene som var i drift i Nord-Troms i tiårene rundt 1800-tallets stull/1900-tallets begynnelse.

Delprosjekt 5 faller inn under *Den kulturelle skolesekkens* satsningsområde *Kulturarv og kulturminner*.

DELPROSJEKT 6: TEMAKASSER

Dette delprosjektet er rettet inn mot 1.-10. klassetrinn.

Nord-Troms Museum har en samling på hele 17 000 gjenstander og 45 000 foto. Noen av disse, sammen med en del nylagde rekonstruksjoner, ønsker Nord-Troms Museum å sette sammen i temakasser. Utviklingsarbeidet vil skje i samarbeid med enkelte skoler og museet. Kassene kan så lånes ut til andre skoler i regionen, som kanskje har bidratt til å utforme andre kasser. Tema som det blir laget kasser til vil bli valgt ut etter samarbeid med lærerne. Et par eksempler på temakasser, kan for eksempel være:

- Andre verdenskrig: En kasse med foto fra regionen, innspilte intervju, uniformseffekter, oppskrift på matretter som ble brukt under okkupasjonen osv
- Steinalder: En kasse med rekonstruerte pilespisser, kart over nærmeste steinalderlokaltet (og de er mange, så hver en skole vil ha en ikke langt unna), beskrivelse av fremgangsmåte for å lage mat i kokegrop osv

DELPROSJEKT 7: RESSURSBANK

Dette prosjektet er rettet inn mot alle lærerne i grunnskolen samt Nord-Troms Museum.

Nord-Troms Museum besitter en unik kompetanse. I dag er det ansatt en historiker, en sosialantropolog samt en litteraturviter ved museet. I tillegg har vår konservator levert sin doktorgrad i arkeologi og vil disputere i september. Dette er en fagsammensetning som ikke finnes ved skolene i Nord-Troms. På den andre siden har lærerne en unik pedagogisk kunnskap.

Nord-Troms Museum ønsker å skape en ressursbank. I denne vil både lærere, ansatte ved museet og historielagsmedlemmer bli registrert med en beskrivelse av hva den enkelte særlig har kunnskap om. Basen vil bli tilgjengeliggjort over internett og kommer til å være et viktig hjelpemiddel for alle i regionen. I databasen vil det også bli laget felt for infrastruktur. Eksempelvis kan fotointeresserte lærere ha glede av å få vite at Nord-Troms Museums har fullt utstyrte mørkerom i Kvæningen, Nordreisa og Gáivuotna/Kåfjord. Nord-Troms Museum kan også når det arrangeres guidede kulturminneturer bruke en slik base med hensyn til overnattingsmuligheter eller liknende. Ikke minst er det viktig å synliggjøre og gjøre tilgjengelig ulike undervisningsopplegg og temahefter som allerede har blitt utviklet i de enkelte skolene. Digitalisering av disse vil gjøre oppleggene tilgjengelig via databasen på internett.

Med tanke på den sammensatte kompetansen folk i regionen besitter, retter dette tiltaket seg inn under alle *Den kulturelle skolesekkens* satsningsområder.

VIDEREFØRING OG FORMIDLING TIL ANDRE

Delprosjekt 1 vil også kunne benyttes av barnehagene i regionen. Også ansatte i barnehager vil kunne bruke temakassene fra delprosjekt 6 og ha glede av ressursbanken beskrevet i delprosjekt 7. På samme måte kan også videregående skoler bli knyttet opp til prosjektene.

Resultatet av registreringene i delprosjekt 5 vil i seg selv bli et viktig dokument for både museer, forskere og skoler fremover. Siden så lite er registrert og kjent, vil dette være et nybrottsarbeide. Når kulturminnene først er blitt kartlagt og beskrevet, vil de også kunne brukes videre i undervisningen. Elevene vil gjennom å forberede besøk av ungdommer fra nabokommunene måtte lage en presentasjon av sine kulturminner. En slik presentasjon vil kunne utformes som et hefte eller internettside. Med enkle grep kan skilt med denne informasjonen settes opp ved kulturminnene, og på den måten er også en kultursti skapt. Stiene vil både skolene selv, museet, lokalbefolkning og tilreisende kunne ha stor glede av. Et slikt prosjekt vil derfor få positive ringvirkninger, ikke bare for elevene og skolen, men hele lokalsamfunnet.

Dette er et prosjekt som ikke bare handler om ei fortid som en gang var. Ved å la ungdommene møtes, vil en etablere nettverk både på tvers av kommunegrenser og etnisitet.

FREMDRIFTSPLAN

Nord-Troms Museum ser for seg en prosjektutviklingsfase på tre år, men der noen av delprosjektene allerede kan bli iverksatt etter ett års utvikling. Etter denne treårige oppbyggingsfasen vil prosjektet gå inn i en "vedlikeholdsfasen" der kostnadene vil bli betydelig redusert og hovedsakelig gå til transport.

2004

Vår

Utvikling av undervisningsmateriell for alle delprosjektene

Inngå samarbeid: Nord-Troms Museum, grunnskoler, visuell antropolog, skuespiller, kunstner og historielag

Delprosjekt 1 og 2 settes i verk

Utløsning av søknadsrunde for delprosjekt 3

Høst

Ferdigstilling av delprosjekt 6 og 7 slik at disse kan tas i bruk

Delprosjekt 3

Oppstart delprosjekt 4 og 5

2005

Alle delprosjektene skal være i gang og gjennomføres som planlagt

2006

Alle delprosjektene skal være i gang og gjennomføres som planlagt

Evaluering av prosjektet så langt, hva som må endres, videreutvikles og hva som fungerer

Se vedlegg: *Nærmere beskrivelse av delprosjektene* for mer detaljerte fremdriftsplaner

BUDSJETT

2004

2005

(Se vedlegg: *Nærmere beskrivelse av delprosjektene* for mer detaljerte budsjett)

LITTERATUR

Bjørklund, I. 1985: Bjørklund, I. 1985: *Fjordfolket i Kvænangen: fra samisk samfunn til norsk utkant 1550-1980*. Universitetsforlaget, Tromsø, Oslo, Bergen, Stavanger.

Fugelsøy, M. 1970: *Skjervøy. Et prestegjeld og et herred i Nord-Troms*. Bind I. Utgitt av Skjervøy kommune.

Fugelsøy, M. 1974: *Skjervøy. Et prestegjeld og et herred i Nord-Troms*. Bind II. Utgitt av Skjervøy kommune.

Gaski, L. 2000: Landskap og identitet. *Fortidsvern* nr. 2/2000, s. 18-20.

Hansen, E. 1957: *Nordreisa bygdebok*. Aktietrykkeriet i Trondhjem.

Helland, A. T. 1899: *Norges land og folk. Topografisk-statistisk beskrivelse over Tromsø Amt*. Første del. Den almindelige del. H. Aschehoug & CO.s Forlag. Kristiania, s. 483-488.

Jernsletten, J. 2000: *Dovletje jirreden: kontekstuell verdiformidling i et sørsamisk miljø*. Hovedfagsavhandling i religionsvitenskap, Universitetet i Tromsø.

Krogh, M. 1999: *Tradisjoner, landskap og folk: om kulturminner og –vern i Berlevåg*. Stensilserie B nr. 57, Universitetet i Tromsø.

Larssen, E. 1976: *Lyngen bygdebok. Lyngen prestegjelds historie*. Utgitt av Kåfjord, Storfjord, Lyngen og Tromsø kommuner.

Larssen, E. 1980: *Lyngen bygdebok. Del II. Gårdshistorie*. Utgitt av Kåfjord, Storfjord, Lyngen og Tromsø kommuner.

Nilsen, G. 2003: *Brytninger mellom lokal og akademisk kulturminnekunnskap – En analyse av fortidsforestillinger i Nord-Troms og Lofoten*. Dr. Art. avhandling i arkeologi, Universitetet i Tromsø.

Qvigstad, J. & B. Pollan 1997: *Samiske beretninger*. Aschehoug.

Schanche, A. 1995: Schanche, A. 1995: Det symbolske landskapet - landskap og identitet i samisk kultur. *Ottar* nr. 4, s. 38-47.

HYPERTEKST

<http://www.riddu.com/riddu/norsk/hoved/hoved.htm>

<http://fku.no/fku2000/jenteleir/index2.html>

<http://www.kunnskapig.no/Jenteleir2001/jentel2001.htm>

http://www.denkulturelleskolesekken.no/info/prosjektmidler_03.html

<http://www.wis.no/gsi/>

<http://home.no.net/rsun/norskefilmer/veiviseren.htm>

<http://home.no.net/rsun/norskefilmer/laila.htm>

<http://www.danskefilm.dk/index2.html>

<http://ntrm.no/>